

דבקות בתלמידי חכמים, התבטלות מחלטה לפניהם, ועקר העקרים - לא לדבר עליהם ולא לפגוע בגדלותם, היא הדרך שבה יכול האדם להגיע למצב של אהבת ה' ודבקות בו!

מזמור שיר - בחנכת בית המקדש

בחנכה, מדי יום ביומו, נוהגים לומר לאחר התפלה את פירק ל' בתהלים
"מזמור שיר חנכת הבית לדוד".

מהי משמעותו של המזמור ובאיזה שלב בחייו אמרו דוד המלך?

על פי תחילת הפרק "מזמור שיר חנכת הבית" מובן כי הוא נאמר בזמן
יבנית בית המקדש, מה פרוש, אפוא, "ארוממה ה' כי דליתני ולא שמחת
איתי לי", ומהו הקשר אל הפסוק הבא "ה' אלקי שועתי אליה ותרפאני"?
וזו"ל אומרים (מדרש תהלים יח) שדוד המלך ע"ה בקש מהקב"ה
שיקרא את שמו עליו, וכפי שאומרים "אלקי אברהם, אלקי יצחק ואלקי
יעקב" יאמרו גם "אלקי דוד". אמר הקב"ה: אי אפשר לעשות זאת, שהרי
האורות הקדושים בטרם הספמתי לקרא את שמי עליהם נסיתי אותם, אך
אונן עדין לא נסיתי.

ענה לו דוד: "בחנני ה' ונסני צרפה כליותי ולבי" - מבקש אני שאף
אחיי ונדיק. מיד הביא לו הקב"ה את הנסיון של בת שבע, אך דוד המלך
לא ענה בכך.

על האומר דוד חסא אמר אלא טועה

ואמרו חכמים אלו, מן הראוי שנזכר כי דקות הווסא של דוד המלך הנה
לחנכה ומשכנו חלילי אין נחצר על ווסא ומשכנו שלח

עד היכן הדברים מגיעים נוכל ללמוד מדברי התוכחה שהשמיע נון
הנביא באזני דוד המלך, שאף בהם נזכר כי דוד נתבע על ענין דק מן הדק:
נתן הנביא בקש לספר לדוד אודות מארע שקרה בממלכה, ואמר כי היו
איש רש ואביון, שהיתה לו רק כבשה אחת, וכבשה זו שכבה בחיקו ואכלה
נופתו. לאותו עני היה שכן עשיר, בעל צאן ובקר רבים. באחד הימים הגיע
אורח אל העשיר, והוא לקח את כבשת הרש ונתנה לאורח לאכל.

כששמע דוד המלך את הספור הוא קבע: בן מות הוא האיש הזה, ואון
הכבשה ארבעתים ישלם, ואז גלה לו הנביא: אתה האיש. מדוע לקחת און
בת שבע, המשולה לכבשה, מידי אוריה, הלא הוא העני? עמד דוד והחזו:
מיד "חטאתי לה", והנביא אמר "גם ה' העביר חטאתך" (שמואל ב' יב,
יג).

מה היה המהלך של דוד בלקיחת בת שבע?

נוסביר המשגית דסלבודקה רבי משה טיקוצ'ינסקי זצ"ל: הרמב"ם מונו
שנולד המשיח מכרח להיות מזרע דוד ושלמה בנו, ואם יבוא אדם ויצונו
שנולד המשיח, והוא מצאצאי דוד המלך, אף לא מזרע שלמה, אין להאמין
לו שהוא משיח בן דוד!

והכאן, שכדי להגיע למלך המשיח חייבת בת שבע להנשא לדוד, שכן
זוהי אמו של שלמה המלך. דוד ידע זאת, אך ידע דבר נוסף - אמנם לאור
שורו שבע התגרשה היא מתרת להנשא לו, אולם אם יקח אותה, יבדלו
לו ורשונו אימות ונוראות לעיני כל ישראל.

והדע, אפוא, עליו לקחת אותה כבר כעת? באפשרותו להנונין שלח
או אונינו דיונו, ולתת לבין שלו לשאת את הבין שלה ולחליט און ולי
והמשיח!

ידע, דוד, שאם בידו קדשו און ורובן בית ומקדש, און מונו ורוב
שישקו, און האון שיחיד עילי ושיחיד ורובן של וידינו וידינו.

כִּי שְׂמֵנוּ בְּתוֹלָיו: "בֵּן בָּבֶל וְשׁוֹדֵד אֲשֶׁר שִׁשְׁלֹה לָךְ אֶת גְּבוּלֶךָ
שְׁגוּלָתוֹ לִנְּנוֹ אֲשֶׁר שִׁיחֲזוּ וּנְפִץ אוֹתוֹ עַל־לִיךָ אֵל הַגִּילָעָה" קָהָה לְמוֹנֵעַ אֶת כָּל
זֶאוֹ, בְּנוֹשְׁבוֹ כִּי אִם יִתְחַתֵּן כְּעֵת עִם בֵּן שׁוֹדֵד, וְיִלְוֶה נִוְהֵם מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ,
וְיִנְיֹנֵה הַבְּעִיָּה וְהַגְּאֻלָּה תְּבוּאָה.

וְלִגְוֵי הַבְּזִיזוֹנוֹת - הִרְהֵר דָּוִד - אֲנִיחַ לוֹ לְכָבוֹד שְׁלִי, וְאַעֲשֶׂה זֹאת עֲבוּר
עַם יִשְׂרָאֵל!

לִכֵּן, בֶּלֶב קְרוֹעַ וּמְרֵתָח, וּמִתּוֹךְ אֶהְבֶּה עֲצוּמָה לְעַם יִשְׂרָאֵל וּמִסִּירוֹת
וַיֵּשׁ, וְהָא לֹקָח אֶת בֵּת שֶׁבַע!

וְהַלֵּךְ זֶה רְמוֹז אֶף בְּדִבְרֵי הַתּוֹכַחָה שֶׁל נֶתָן הַנְּבִיא, שֶׁהָרִי דוֹק וְתַמְצָא,
שֶׁהַנְּבִיא לֹא אָמַר שֶׁהָעֶשִׂיר לָקַח אֶת הַכְּבֹשָׁה לְעַצְמוֹ וְאַכְלָהָ, אֲלָא הִדְגִּישׁ
שֶׁהָיָה הַבִּיא אוֹתָהּ עֲבוּר הָאוֹרֶחַ שְׁלוֹ. וְלִכְאוּרָהּ, מֶה נוֹגֵעַ הָאוֹרֶחַ לְסָפּוֹר
מִיָּד אֲלָא, שֶׁהָאוֹרֶחַ מְשׁוּל לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְהַנְּבִיא רְמַז בְּכָךְ שֶׁכָּל הַמַּהְלָךְ שֶׁל
דָּוִד נַעֲשֶׂה עֲבוּר עַם יִשְׂרָאֵל!

וְאַמְנֵם, כְּפִי שֶׁדָּוִד חָשַׁשׁ - בְּזִיזוֹנוֹת עֲצוּמִים נַעֲשׂוּ לוֹ מִמַּעֲשֵׂה זֶה. הַגְּמָרָא
אוֹמַרְוֹ (סִנְהֶדְרִין קִז ע"א) שְׁאוּיְבִיו הָיוּ מְבִזִּים אוֹתוֹ עַל כֶּךָ. תוֹךְ כְּדֵי שְׁעוֹר
שׁוֹנֵי מוֹסֵר, הָיָה אֲחִיתֶּפֶל מָרִים אֶת יָדוֹ וְשׁוֹאֵל: "כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, מֶה דִּינוֹ שֶׁל
וְיָ שָׁבָא עַל אֵשֶׁת אִישׁ?", וְדָוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר עַל כֶּךָ: "רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, גְּלוּי
יְהוֹדֵעַ לִפְנֵיהָ, שְׁאֵלוֹ הָיוּ חוֹתְכִים בְּאוֹתוֹ רָגַע אֶת וְרִידִי - לֹא הָיָה יוֹצֵא מֵהֶם
יָד, בִּשְׁל הַבּוֹשָׁה הָעֲצוּמָה שֶׁחֲשַׁתִּי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה..."

אוֹ אִז מִתְפַּלֵּל דָּוִד הַמֶּלֶךְ: "רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם סִלַּחְתָּ לִי עַל חֲטָאִי,
אֲנִי הוֹדַע עַל כֶּךָ לְאוֹיְבִים שְׁלִי". הַקֶּבֶץ"ה הַסִּפִּים לְבִקְשָׁתוֹ, אֶף הוֹדִיעַ לוֹ
שֶׁלֹא יַעֲשֶׂה זֹאת בְּחַיִּיו, אֲלָא בְּחַיִּי שְׁלֵמָה בְּנוֹ. וְאַמְנֵם, בְּשְׁעָה שֶׁגָּמַר שְׁלֵמָה
יְיָנוּחַ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהִגִּיעַ לְשֹׁלֵב שֶׁל חֲנֻכַּת הַבַּיִת, בָּא לְהַכְנִיס אֶת
וְאוֹרֵן לְבֵית קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים, אֶף הִדְלָתוֹת לֹא נִפְתְּחוּ לְעַמְתּוֹ.

עֲנוֹת שְׁלֵמָה וְאַמֹּר עֲשִׂירִים וָאַרְבַּע וְנִוְהוּ - וְלֹא וְנִתְּנוּ, עַד שֶׁלְבַסּוֹף אָמַר
"וְנִוְהוּ לְחִסְדֵי דָוִד עַבְדְּךָ" (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב' ו, מו) וּנְפִתְחוּ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
וְנִוְהוּ פָנֵי שׁוֹנָאֵי דָוִד כְּשׁוּלֵי הַקְּדֵרָה, מִשׁוּם שֶׁרָאוּ שֶׁהַקֶּבֶץ"ה סָלַח לוֹ. אוֹדוֹת
וְלִי זֶה אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּרוּחַ קֹדֶשׁוֹ "מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד", וְכָל
זֶאוֹ מִשׁוּם שֶׁ"אַרְוִמְמָה ה' כִּי דִלִיתָנִי" - פִּתְחָתָ אֶת הַדְּלָתוֹת לְכָבוֹדִי, וְעַל
יָדֵי זֶה "וְלֹא שִׁמַּחְתָּ אִיבֵי לִי" - גִּרְמַתָּ שִׁיְהָפְכוּ פָנֵי שׁוֹנָאֵי כְּשׁוּלֵי הַקְּדֵרָה.

שִׁיר עֲבוּר דִּקְדוּק הַדִּין

בְּנוֹסֶף לְכָךְ אוֹמַר דָּוִד "שׁוֹעַתִּי אֵלֶיךָ וְתִרְפָּאֵנִי", וּבִמְבָאָר בַּמִּדְרָשׁ (אֲגֻדַּת
בְּרֵאשִׁית, פָּרָק לח): "וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בְּיָמָיו" (מְלָכִים א' א, א) זֶהוּ
שְׁאֵמַר הַכְּתוּב: 'וְקוֹי ה' יַחְלִיפוּ כַּח' (יִשְׁעִיָּה מ, לא). אָמַרו רַבּוֹתֵינוּ: שְׁלֹשׁ
עֲשָׂרָה שָׁנִים עָשָׂה דָּוִד חוּלָה וּמוּטָל בַּמִּטָּה", אֶף הוּא לֹא הָיָה חוּלָה רְגִיל,
אֲלָא "וְשִׁבְעָה כָּרִים הָיוּ מַחְלִיפִים מִתְּחַתָּיו בְּכָל יוֹם מִמָּה שֶׁהָיוּ מְמַסִּין" מִן
הַדָּם שֶׁהָיָה יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, "שֶׁנֶּאֱמַר: 'יִגְעַתִּי בְּאַנְחָתִי אֲשׁוּחָה בְּכָל לַיְלָה מִטָּתִי
בְּדַמְעָתִי עֲרֹשִׁי אֲמָסָה' (תְּהִלִּים ו, ז) אֵלּוֹ שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה שָׁנִים שֶׁהָיָה מִתְּיַסֵּר
בְּשִׁבִּיל שְׁעָשָׂה אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה", אָמְנֵם הַמַּעֲשֶׂה עֲצָמוֹ הָיָה בְּסֵדֶר, אֶף לְפִי
דְּרָגָתוֹ שֶׁל דָּוִד הָיְתָה כְּלָפֵיו אִיזוּשָׁהּ תְּבִיעָה שֶׁהֶצְרָכָה כְּפָרָה.

"וְכָל שׁוֹנָאֵיו הָיוּ אוֹמְרִים: 'אִימָתִי הוּא מֵת זֶה?' שֶׁנֶּאֱמַר: 'אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ
רַע לִי מָתִי יָמוּת וְאַבְדַּ שְׁמוֹ' (שֵׁם מֵא, ו)" - כְּשֶׁאָדָם סוֹבֵל הוּא מְצַלִּיחַ
לְהִתְנַחֵם מֵאַהֲדַת הַסּוֹבְבִים אוֹתוֹ וּמִתְמִיכָתָם, אֶף בַּמִּקְרָה שֶׁל דָּוִד הַשׁוֹנָאִים
רַק צָפוּ לְשִׁמְעַע עַל יוֹם מוֹתוֹ.

"עַד שֶׁבִקֵּשׁ רַחֲמִים מִלִּפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר לִפְנֵיו: 'רְבוּנוֹ שֶׁל
עוֹלָם, הַעֲמִידֵנִי בְּשִׁבִּיל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמִּסֵּר לִי שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא, אֲלָא בְּבִקְשָׁה
מִמֶּךָ, תֵּן לִי קִימִיאָטוֹ"ן (חֲזָק) שְׁאֲעֲמִד מִן הַמִּטָּה הַזֶּה וְאַשְׁלִים לָהֶם מְגִלַּת
בְּנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ". בְּהֶעֱרוֹת וְתַקּוּנִים שֵׁם מוּבָא שְׁאֵמַר ר' יִרְמְיָה בְּשֵׁם ר'
שְׁמוּאֵל בֶּר רַב יִצְחָק, מְגִלַּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמִּסֵּר הַקֶּבֶץ"ה לְמִשָּׁה בַּעֲמִידָה,

עמוד מושה ומסורה ליהושע בעמיקה. עמוד יחושע ומסורה לזקנים בעמיקה.
עמוד זקנים ומסורה לנביאים בעמיקה. עמוד נביאים ומסורה לדוד
בעמיקה. עמוד דוד ומסורה לשלמה בנו בעמיקה. אך מאחר שהוא אינו יכול
ליטות ושל מחלתו, בקש דוד מאת הקב"ה שיאפשר לו לעמוד ולמסורה
לעמיקה.

ואין הקב"ה נענה לבקשתו והקימו מן המטה, "שנאמר: 'ויקם דוד
ומלך על רגליו' (דברי הימים א' כח, ב) והיכן אדם עומד לא על רגליו?
ומה על רגליו? אלא שנרפא ונעשה בריא ועמד ברגליו מאחר כל אותו
משורר ומסר להן מגלת הבית הכל בכתב מיד ה'".

על אותה ישועה מהלל דוד "מזמור שיר חנכת הבית... ה' אלקי שועתי
אליך ונרפאני" - ומודה לה' על שהגיע לשלב של חנכת הבית, שכן רק
כאשר רפאו ה' והקימו מחליו, היה ביכולתו למסור את מגלת בית המקדש,
שיעל ויין יכולים היו לבנות את בית המקדש.

המלך דוד והמלכה - חלק בלתי נפרד מזהותו של צדיק

ההנהגה עם דוד המלך הייתה הנהגת דין, שכן הקב"ה מדקדק עם
צדיקים כחוט השערה, ואף על פי שהמעשה עצמו לא היה חטא, כפי
שאומר חז"ל (שבת נו ע"א) "כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה", מכל
מקום הוא נענש על כך, עד שבמשך שלש עשרה שנה שכב במטהו
(שמואל זב דם).

וכן הראוי שכל אדם שמנסה להציג עצמו כצדיק וכתלמיד חכם, ידע
וח על וקדוק הדין שיש לצדיקים, ועל החובות שלהם - ולא רק על
היחידות!

יחידות הנביא אומר (ירמיה ד, כב): "חכמים המה להרע ולהיטיב לא
ידיהם" יש בני אדם המנסים להציג את עצמם כתלמידי חכמים, רק מצד
היחידות שיש בכך, מתוך התעלמות מחלטת מן החובות.

וימלי החדש וחדשיו יחזקו אותו, שיעל אני שאינו נקרא אני לא נחוש
עם רש"י, הוא מתווכח וצמנו לתלמיד חכם, עני כזו כן שכאשר פוגעים בו
הוא מתווכח לפוגע מנה אחת אפים ומסביר את נועשהו בכך שאפלו חז"ל
קבעו כי תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם...

כלומר: לעניני תורה הוא אינו תלמיד חכם, וכיצא בכך, פמוכן, גם לגבי
דיני שמים הוא מקנה שיקלו בכל תחום שהוא נכשל בו, אולם לענין
נקימה ונטייה - הוא מחשיב עצמו כתלמיד חכם מבהק...

כיוצא בכך, יש אנשים הנתלים במאמר חז"ל (חולין צא ע"א) שצדיקים
חסים על ממונם יותר מגופם, ומכח תרוץ זה הם נוהגים מנהגי קמצנות
בכל עניני הממון שלהם. הם אינם קוראים את ההמשך, לפיו הספה
לאהבת הממון של הצדיקים היא לפי שאין פושטים ידם בגזל...

"חכמים המה להרע" - כדי לא לתת צדקה, חביב עליהם ממונם יותר
מגופם, אבל "להיטיב לא ידעו" - הם אינם יודעים להוציא את הדברים
הטובים שיש במעלה זו של היות תלמיד חכם.

בענין זה אמר דוד המלך ע"ה (תהלים מא, ב): "אשרי משכיל אל דל
ביום רעה ימלטהו ה'" - כשאדם יתנהג ביד פתוחה ויפזר ממונו, מאחר
שאינו חושב עצמו ל'צדיק' כה גדול, שממונו חביב עליו מגופו, הוא יזכה
שכשיבוא הקב"ה לדון אותו, הוא לא ידקדק עמו כחוט השערה, אלא
"ביום רעה ימלטהו".

ההבנה במהלך זה פשוטה למדי: הקב"ה אינו פוגע בנפשות תחלה,
משום שהוא בעל הרחמים, וכשאדם זקוק למעט יסורים שינענעו אותו
ממקומו ויזכירו לו לשפר מעשיו, הוא פוגע בממונו. אם הוא מתעורר מה
טוב, ואם לאו - הוא ממשיך לפגע בגופו.